

**Ivan Korčok, minister zahraničných vecí a európskych
záležitostí**

“Zahraničná a európska politika SR v roku 2020”

NR SR, 24.9.2020

**Vážený pán predseda, vážené pani poslankyne, páni
poslanci,**

Máte pred sebou materiál **„Zahraničná a európska politika Slovenskej republiky v roku 2020“**, ktorý už bol prerokovaný v **Zahraničnom výbore** aj vo **Výbore pre európske záležitosti**. Ďakujem z tohto miesta poslankyniam a poslancom za korektnú debatu, ktorú sme mali v oboch výboroch.

Nebudem opakovať to, čo je v ňom uvedené, a radšej využijem túto príležitosť na **predstavenie zahraničnopolitických priorít v širšom kontexte**.

Som vo funkcii ministra stále ešte menej ako pol roka a hoci som v diplomacii takmer 30 rokov, v domácej politike som nový, a preto Vám chcem **priblížiť moje uvažovanie** o slovenskej zahraničnej politike.

Neočakávam, že budete vo všetkom súhlasiť, ale vaše reakcie budú pre mňa **cennou spätnou väzbou**.

V mojom vstupeňi chcem postupne položiť **5 zásadných otázok** o slovenskej zahraničnej politike. Znejú takto:

1. Čo je zahraničnopolitickým záujmom SR?

2. Aký je svet, v ktorom realizujeme záujmy Slovenska?

3. Ako najefektívnejšie obhájime záujmy Slovenska?

4. Prečo sú princípy slobody, demokracie a právneho štátu v zahraničnej politike dôležité?

5. Čo chceme pre Slovensko presadzovať v zahraničnej politike?

Takže, otázka číslo jeden:

1. Čo je zahraničnopolitickým záujmom SR?

Za **základný záujem** zahraničnej politiky SR považujem chrániť **zvrchovanosť** SR, prispievať k ochrane **demokratického zriadenia** a **právneho štátu** ako základných predpokladov pre ekonomickú prosperitu.

Čo to znamená pre zahraničnú politiku v súčasnom globalizovanom svete ?

Ako ukazuje pandémie, klimatické zmeny, masová migrácia, demografické zmeny, hybridné hrozby a dezinformácie, ale aj pôsobenie neštátnych aktérov – schopnosť čeliť týmto fenoménom stavia do nového

svetla **suverenitu** každého štátu, bez ohľadu na jeho veľkosť.

Dnes už neexistujú izolované národné odpovede, a preto nevystačí, ak sa štátnou suverenitou budeme oháňať podľa toho, ako sa to doma hodí. Treba ju vnímať v realite dnešného komplikovaného sveta, **aktívne ju presadzovať jej zdieľaním všade** tam, kde je to nevyhnutné. Pritom zopakujem, aby nedošlo k nedorozumeniu: zdieľanie neznamená jednostranné odovzdanie suverenity. Nie ! Zdieľať znamená silnejšie uplatňovať záujmy a rozhodnutia s partnermi, ktorí sa rovnako ako my s NIMI, delia o časť ich suverenity s NAMI.

Majme totiž na pamäti: Slovensko je 127. krajina na svete podľa veľkosti, **117.** podľa počtu obyvateľov a v poradí **60.** ekonomika s **0,11%** podielom na globálnom HDP. **Od roku 2004** sme však **súčasťou únie**, ktorá je **7.** najväčšia a **3.** najľudnatejšia na svete a je **2.** najväčšou svetovou ekonomikou.

Preto každý, kto je schopný vnímať tieto fakty, musí uznať, že členstvo v EÚ výrazne nadhodnotilo našu váhu, naše možnosti a aj náš vplyv v medzinárodných vzťahoch. Bez členstva v EÚ a NATO by sa nás na náš názor pýtalo málokto a ani by sme ho nemali ako efektívne presadzovať. Preto nesúhlasím s hlasmi tých, ktorí hovoria, že tieto organizácie nám limitujú priestor pre vlastné postoje. Opak je pravdou a ja sa obraciam na Vás, zvolených zástupcov našich občanov, aby sme im tieto súvislosti vysvetľovali.

Toto konštatovanie ma privádza k druhej otázke a to je uvedomenie si toho

2. Aký je svet, v ktorom presadzujeme záujmy Slovenska?

V dokumente sme ho nazvali **nestabilným**.

Nemôžeme však všetko zvaliť na Covid: veľké **pnutia a konflikty** tu boli **už pred pandémiou**. Dlhšiu dobu sme svedkami **oslabovania multilateralizmu**

a medzinárodného práva, či erózie strategickej stability.

Dochádza k oslabovaniu režimov kontroly zbrojenia a nástrojov na budovanie dôvery a bezpečnosti v Európe. Sme svedkami **4. priemyselnej revolúcie**, v centre ktorej stojí **revolúcia technologická**. Zároveň sme sa kvôli pandémie ocitli uprostred **najväčšieho hospodárskeho prepadu** od 2. svetovej vojny.

Vo výsledku sme svedkami javu, ktorý sa v histórii udial už viackrát: nástup nových globálnych aktérov a súperenia mocností.

Kľúčovou otázkou, ktorá sa týka aj nás je, či v 21. storočí udržíme ten medzinárodný poriadok, ktorý v konečnom dôsledku po páde berlínskeho múru priniesol slobodu aj nám.

Čína je v centre tohto diania a jeho súčasťou je nielen hospodárska a technologická **konkurencia**, ale aj **súťaž dvoch rôznych pohľadov na svet a na spôsob spravovania spoločnosti**. Osobitne v tejto oblasti stojíme na opačných brehoch a ako súčasť

demokratickeho sveta ockavame, ze Cína zohl'adni nielen svoje záujmy, ale aj svoju **zodpovednosť** a svoje globálne zábery bude realizovať s **rešpektom** voči záujmom iných. Preto zdieľam spoločný európsky pohľad na túto krajinu, ktorá je partnerom, konkurentom a rivalom zároveň.

Ďalším významným medzinárodným aktérom je Rusko. Urobím všetko pre to, aby sme vzťahy s touto krajinou rozvíjali na prospech našich štátnych záujmov. Bohužiaľ, v ostatnom období sa na Slovensku dostali vzťahy s touto krajinou do roviny emócií. Nedá sa nevidieť aj to, že v očiach našej verejnosti vznikol dojem, akoby sa stali agendou či vlastníctvom jednej politickej strany. Vzťahy s Ruskom preto potrebujeme dostať do vecnej polohy, byť si vedomí našich **záujmov**, ale takisto aj **problémov a odlišných postojov**. Chápeme, že Rusko má svoje záujmy, to čo však prehliadať nemôžeme, je, akými **spôsobmi to Rusko uskutočňuje**. Keď k tomu máme výhrady, sme nútení a budeme reagovať, aj keď, opakujem, našim primárnym

cieľom zostáva rozvíjať dobré vzájomné bilaterálne vzťahy a komunikovať s Ruskom o mnohých medzinárodných otázkach.

Vážené pani poslankyne, páni poslanci,

Pre úspech zahraničnej politiky je mimoriadne dôležitý čo najširší domáci **konsenzus** v kľúčových otázkach zahraničnej politiky.

Čím sme jednotnejší doma, tým úspešnejší budeme v zahraničí. Toto si dovoľím zopakovať, pretože tu je kľúč: Čím jednotnejší doma, tým úspešnejší v zahraničí. Je to politicky univerzálne pravidlo, či je štát väčší alebo menší, alebo hoci aj najväčší.

Aj preto pripravujeme novú **Bezpečnostnú stratégiu**. Tá pomenuje naše životné záujmy, spojencov a partnerov, s ktorými ich budeme presadzovať. Ubezpečujem Vás, aj občanov: nepoprieme v nej, že svet má štyri svetové strany, ale z bezpečnostnej stratégie bude z nej jasné to, **kde patríme**.

Samozrejme, mať takúto stratégiu a byť okolo nej čo najviac zomknutí je základ, ale nestačí to, a preto si treba položiť ďalšiu zásadnú, tretiu otázku:

3. Ako najefektívnejšie obhájime záujmy Slovenska?

Základom sú silné vzťahy so **susedmi** a následne formovanie **spojenectiev**, ktoré sú v záujme Slovenska.

Aj v zahraničnej politike platí, že **dobré susedské vzťahy zvyšujú hodnotu** nášho „domu“. Preto usilujeme o rozvoj vzťahov so susedmi v bilaterálnych aj regionálnych formátoch. Najintenzívnejšia zostáva **Vyšehradská spolupráca** ale otvárame sa zároveň aj novým platformám, pričom práve pandémie dala pozitívny impulz napríklad **Slavkovskému formátu**.

Rámcom a nadstavbou našich susedských vzťahov je naše **strategické smerovanie**. Sme súčasťou **západného**

demokratického spoločenstva a dovoľte mi opäť zdôrazniť:

Západ v tomto kontexte nie **je** o geografii, ale o spôsobe, akým chceme spravovať našu spoločnosť. **Politický západ**, so všetkými problémami, dnes stelesňuje **to, čo** dáva predpoklad pre prosperitu a bezpečnosť. **Nevidím preto priestor na experimenty** a úprimne, nerozumiem hlasom volajúcim po tom, aby sme patrili niekde **MEDZI**, pretože v tomto prípade to znamená nepatriť **NIKDE**. A to v dnešnom nestabilnom svete nie je dobrá alternatíva.

Pani poslankyne, páni poslanci,

Keď hovorím o EÚ, želal by som si, aby sme už nehovorili len o fondoch, diaľniciach, či čističkách odpadových vôd. Sú dôležité, ale bohužiaľ ak hovoríme len o nich, spoluvytvárame tak obraz EÚ, akoby tu šlo len o peniaze. To je samozrejme dôležité, ale chcem povedať niekoľko slov o tom, čo je oveľa dôležitejšie.

EÚ je viac ako len hospodársky klub alebo plná špajza, z ktorej sa dá len vyberať. Nezabúdajme, že integrácia je odpoveď na dvojnásobné **zlyhanie v Európe v 20. storočí, keď v medzinárodných vzťahoch rozhodoval princíp silnejšieho a bezohľadnejšieho, ktorý vyústil do dvoch zničujúcich vojen. EÚ je AJ dnes poistkou proti nacionalizmu, národným egoizmom** a je dobrým riešením osobitne pre menšie štáty.

Preto, odmietajme konšpirácie a fabulácie, že mimo EÚ by sme na tom boli lepšie. Neboli, pretože bez EÚ sa Európa opäť premení na ring kde sa naplno prejaví politická a ekonomická váha jednotlivých štátov a tým sa zreálni aj naša váha voči veľkým krajinám. Záujem Slovenska je preto sedieť za stolom, kde sú dohodnuté pravidlá bez ohľadu na veľkosť ekonomiky či počet obyvateľov. Druhá možnosť je prizerať sa spoza dverí ako pravidlá tvoria iní a rozhodujú o nás bez nás. Ja dúfam, že sa nám už nikdy nič také neprihodí.

Podobne to platí o NATO. Naše členstvo v **NATO** nie je o amerických záujmoch, ako to je cieľavedome podsúvané slovenským občanom. Je to výsostne **o našich, slovenských záujmoch.**

Dovoľte jeden citát: **“Je hlavne zásluhou USA, že Slováci v roku 1918 konečne striasli jarmo poroby.”**

Myslíte že som to povedal ja, o ktorom niektorí z Vás hovoríte, že si chodím pre rady do Washingtonu. Nie. Povedal to človek, okolo busty ktorého každý deň vchádzate do parlamentu: **Andrej Hlinka**. Aj preto cítim potrebu povedať tu v pléne Národnej rady Slovenskej republiky pár viet na adresu Spojených štátov, ktoré sa za ostatné roky dostali na Slovensku do veľmi zvláštneho kontextu. Do takého, že sa už aj tzv. mainstreamoví politici boja hovoriť o USA, ako o našom strategickom partnerovi a spojencovi. Toto sa u nás nenosí. Problém pritom nie je vecná kritika USA a ich zahraničnej politiky. Tá je prítomná všade v Európe, a kto počúva, čo hovorím aj ja, vie, že sa s niektorými krokmi US administratívy v zahraničnej politike nestotožňujem.

Problém je však inde. Totiž, bohužiaľ aj v slovenskej politike, nehovoriac už o dezinformačnej scéne, je živená antipatia voči USA, a povedzme si to otvorene, u nás sa tak deje oveľa intenzívnejšie ako je tomu napríklad v susedných krajinách V4. Preto sa pýtam - ako slúži slovenskému záujmu, keď sa buduje negatívna emócia voči štátu, od ktorého očakávame, že garantuje našu obranu. Otázkou je tiež prečo sa tak deje voči krajine, pri ktorej mi, pre nás Slovákov, chýba akýkoľvek negatívny záchytný bod z histórie - na rozdiel od skúseností s inými štátmi, voči ktorým sú u nás pestované pozitívne emócie, ale v praxi sú to len romantické ilúzie.

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg pred časom konštatoval, že členské štáty NATO spoločne predstavujú **50% svetovej ekonomickej a 50% svetovej vojenskej moci.**

Vďaka tomu je NATO **najsilnejšou obrannou alianciou na svete. Je v záujme Slovenska byť súčasťou najsilnejšej aliancie na svete?** Verím, že áno. Je v

záujme Slovenska, aby táto Aliancia zotrvala, spolupracovala a bola akcieschopná? Verím, že áno.

4. Otázka: Prečo sú princípy slobody, demokracie a právneho štátu v zahraničnej politike dôležité?

Podľa Freedom House bol rok 2019 už 14. v poradí, keď sa stav globálnej slobody znižoval, t.j. počet krajín, kde došlo k zhoršeniu situácie prevyšoval tie, kde došlo k zlepšeniu.

Prečo je pre nás dôležité, **aby sa priestor slobody a demokracie** vo svete **zväčšoval**, resp. aspoň nezmenšoval? Jednoducho preto, lebo demokracia, pri všetkých svojich nedokonalostiach, na rozdiel od iných zriadení, dáva predpoklad pre stabilitu a prosperitu. Práve preto je v slovenskom záujme, mať v našom **susedstve stabilné demokracie** a práve preto odmietam **výhrady** voči našej kritike režimu v Bielorusku. My nijako **NEZASAHUJEME** do ich vnútorných záležitostí, naopak pýtam sa, ako sa dá nevidieť to, ako **ZASAHUJE** režim prezidenta Lukašenka proti vlastným občanom

nežiadajúcim nič iné len možnosť slobodnej a demokratickej voľby ? Nerozumiem motivácii tých, ktorí cítia potrebu **principiálne si udržieť do slovenskej vlády** aj za cenu toho, že tým de facto obhajujú raz režim Lukašenka a inokedy zase Assada.

Alebo ešte bližšie k nám - je v našom záujme, keď je **Ukrajine** bránené slobodne sa rozhodnúť o svojom smerovaní? Ak nám záleží na našej teritoriálnej integrite, môžeme mlčky akceptovať, že Rusko anektovalo kus územia nášho suseda, a narušilo tým aj architektúru vzťahov v Európe ? Je v našom záujme nestabilná **Ukrajina**, na ktorej je 6 rokov živený vojnový konflikt? **V koho záujme** to je? V slovenskom určite nie. V našom záujme je stabilné susedstvo a platí to nielen pre **východnú** Európu, nielen pre **Balkán**, ale aj pre **juh** Európy.

Pretože **susedstvo EÚ je aj našim vlastným** a ak namiesto rozvoja spolupráce prináša konflikty, nelegálnu migráciu, je útočiskom medzinárodného zločinu alebo zdrojom terorizmu, máme problém aj my. Želáme si

viac slobody a demokracie v našom bezprostrednom susedstve: Áno, aj preto, aby sme sa mohli podieľať na **úspechu iných**, tak ako západná Európa profituje zo stability a prosperity strednej Európy. Podobne ako rakúsky **Burgenland** a **Niederösterreich** profitujú z prosperujúceho Slovenska, Maďarska a Česka, môže jedného dňa **Košický** a **Prešovský kraj** profitovať z prosperujúcej Ukrajiny.

Dovoľte, napokon, v piatej otázke zosumarizovať to najpodstatnejšie:

5. **Čo chceme pre Slovensko presadzovať v zahraničnej politike?**

S vedomím toho, čo som povedal, je moje „zahraničnopolitické desatoro“ nasledujúce:

1. **Geopoliticky jasne ukotvené Slovensko.** *Lebo v kritických chvíľach histórie, akou je aj tá súčasná,*

potrebujeme jasné smerovanie my, a musia to o nás vedieť aj naši partneri a spojenci.

2. **Dobré vzťahy so susedmi.** *Lebo každá zahraničná politika začína v susedstve.*
3. **Silná a relevantná Európa.** *Lebo Európa buď bude sama relevantným hráčom, alebo sa stane ihriskom pre iných hráčov.*
4. Podpora **multilateralizmu** a rešpektovanie **medzinárodného práva.** *Lebo pre Slovensko je lepší svet, v ktorom sú rešpektované jasné pravidlá a inštitúcie.*
5. Silné **partnerstvá.** *Lebo v globalizovanom svete sa Slovensko osamotené nepresadí.*
6. Účinná **konzulárna pomoc.** *Lebo aj v zahraničnej politike sú naši občania na prvom mieste.*
7. **Aktívna strategická komunikácia.** *Lebo v 21. storočí sú dezinformácie vážnou hrozbou.*
8. Moderná **ekonomická diplomacia.** *Lebo už nestačí lákať obchod a investície, ale treba vedieť včas identifikovať príležitosti globálnej transformácie.*

9. **Moderná rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc.** *Lebo pomáha stabilizovať partnerov a šíri dobré meno Slovenska.*
10. **Silná kultúrna diplomacia,** lebo aj cez kultúru vieme dať najlepšiu výpoveď o sebe a o tom, že sa hlásime k európskemu kultúrnemu dedičstvu.

Vážené pani poslankyne a poslanci,

Čím sme jednotnejší doma, tým úspešnejší budeme v zahraničí. Myslime na to a zároveň prosím o to, aby sme zahraničnú politiku nepoužívali ako nástroj vnútropolitického boja. Pretože sa tým neoslabuje vláda, oslabujeme tým záujem Slovenska.

Verím, že toto si nikto, kto to myslí so Slovenskom dobre, neželá.

Ďakujem za pozornosť !

